מה א ב ג מיי' פ"ג מהל' גזילה ואבידה הלכה ז סמג עשין פג ולאוין קלג טוש"ע ח"מ

סימן שסג סעיף ד: בור ד ה מיי' פ"ו מהל'

קסו סעיף א: בזו וז מיי׳ פ״ג

מלוה ולוה הלכה

קטן טפיף מ. ג ז מיי פ"ג מהלי גזילה ואבידה הלכה ח

יום"ע שם סעיף א:

סמג עשיו עג טוש"ע ח"מ

סימן שסג סעיף ה: מח ח ט מיי שם הלי

ד) ל"ל רבה. כ) ול"ל רבה דהא משמת רב יהודה נולד

ביתה מיתבה יתיב. זה הדר בתוכה

הסנהו לבית זה שהוא מיושב בדיורין:

ימיב. חין חרב לפי שהדר בתוכה

טם ומשפין סדקיה תמיד: ושאיה

יוכת שער. שד הוא ושמו שאיה

מכתת שערים וכותלי בית שאין אדם

דר בתוכה: דלה נסתרי. שלה

ילמד דרכי הבטלה: פחתה. אם

נשברה או נתקלקלה ודמי פחתה

יתירין על שכרה נוטל דמי פחתה:

עביד לחגרה. מסתמה כי נחית לה

אדעתא דאגרא נחית הלכך לאו

בתורת גזלן דיינינן ליה ונותן שכרה

על כרחו אם רבין הן על דמי פחתה:

הא דלא עבידא לאגרא. לא יהיב

ליה אלא פחתה: נחת לה אדעתא

דאגרא. רצה שכרה נוטל ואם

פחתה יתר על שכרה נוטל דמי

פחתה דהא ע"כ שקלה וגזל הוא:

נחים לה אדעסא דגולנוסא. אפיי

שכרה גדול מפחתה לא יהיב אלא

פחתה דכל הגולנין משלמין כשעת

הגולה: פסלתו מלכות. המלד לוה

שלא יצא לא במדינה זו ולא במדינה

אחרת: היינו נסדק. דכיון דלא

י נסדק לגמרי היוק גמור הוא ומשלם

כשעת הגולה: אלא היכי דמי

נפסל. דקתני מתניתין הרי שלך לפניך:

כגון שפסלתו מדינה זו. בני מדינה

פסלוהו מעלמן: ויולא במדינה אחרת.

שיכול לומר לו לך להוציאו שם:

מרומה לא מינכר היויקה. לא נשתנה

מראיתה משאר חטים: הכא מינכרא

הזיקה. שאין לורה זו דומה ללורה

של כל היוצאים עכשיו וכשגולה הימנו

היו כל לורות המדינות שוות לה:

המלוה את חבירו. שום פרגמטיא:

על המטבע. שקלך לו מעות:

נותו

תורה אור השלם ו. נִשְאַר בְּעִיר שַׁמָּה. וּשְאִיָּה יֻבַּת שָעַר: ישעיהו כד יב

מוסף רש"י

ביתא מיתבא. כית שהוא מיושב בדירת בני אדם, יתיב. ישונו קיים, לפי שהדרין נתוכו רואין מה שהוא לריך ומתקנין אותו שד ששמו שאיה בני אדם דרין בו, והלכך זה שעמד בו ההנהו, לישנא אחרינא בית שהוא אומו (שם). תקיף עבדי דאינשי דמסיק בהו זוזי. מחזיק בעבדיהס של בעלי חובות שלו וכופס לעשות מלחכתו (ב"מ סד:). והריני זנו ביום מלאכתו (שם). דארו עבדיה. כן שמו, דמרקיד בי כובי. לינן היה ומרקד בחנויות לשתות יין (שם). דלא ליסתרי עבדיה. שלה ירגיל להיות בטל ויתעלל. התי"ו משמשת כדרך המתפעלים בתיבת השורש וכאשר

נהנה וזה אין חסר הוא ופטור: כדשלה ליה כו' הדר בחלר

א) פיימ סד:ן, כ) לעיל כה. פטור. מלשלם לבעליו שכרו: שלא בשעם מלאכה. בשעה י) [שאינו | ב"ר אמר רב עבדא במקרקעי דמי והאמר רב דניאל בר רב [ע"ש] ביימ סד:, 10 ביימ רגיל] לעשות מלאכה או שאין עכשיו לבעליו מלאכה לעשות דזה | קשינא בו'. ואם היה כמקרקעי דמי אפי׳ נחת ליה בתורת שם [ע"ש] בכשי ומוס"). גזלנות לא נפק מרשותיה דמריה דהוי כקרקע דאין נגזלת ומשלם **חבירו.** ומוקמינא לה בפ"ב (דף כא.) בחלר דלא קיימא לאגרא: אגרא היכא דקאי לאגרא כמו ספינה דלקמן היכא דלא נחת ליה בתורת גולנות: הלוהו ודר ומי אמר רב עבדא כמקרקעי דמי והאמר

בחצירו. כולה סוגיא דהכא כלישנא קמא דאיזהו נשך (ב"מ דף סד: ושם) ל"ע היאך הלוה מותר לעשות שום טובה למלוה אפי׳ דברים שהיה עושה לו בלא הלואה ואפילו דברים שאין רגילות ליטול מהן שכר יהא אסור דומיא דחלר דלא קיימא לאגרא וכ"ש דברים שאין רגילות להשאיל בחנם כגון להשחיל סוסו שיהה חסור חפיי הוא כ"כ אוהבו שבלאו הכי היה משאילו וא"כ יותר מדאי יש לו ליזהר ללוה שלא יעשה למלוה שום הנאה וי"ל דדוקא מילי דפרהסיא ואוושא טובא כגון לדור בחלירו ולתקוף בעבדו אבל להשאיל לו כליו או אפי׳ סוסו כיון דבלאו הכי משאילו מותר ודיקא נמי דנקט במתני' חלירו ולא נקט לא ישכיר לו כליו או בהמתו בפחות ועוד שמא י"ל דכל היכא דתודם הלואה היו אוהבים זה את זה שהיו משחילין חלר זה לזה חם היו לריכין מותר להשאיל אף לאחר הלואה ומתני' דאיזהו נשך (שם) בסתם בני אדם שאין רגילות שיהא עושה לוה למלוה אותה הנאה בלא הלואה דומיא דהקדמת שלום שאין אסור אלא באותו שלא היה רגיל להקדים לו מקודם לכן ומיהו אפילו דבר שהיה משאילו בלאו הכי כגון חצר דלא קיימא לאגרא אם נכנס שלה מדעת חבירו חייב אע"פ שהם לא הלוה לו לא היה חייב לתת לו שכר כדמשמע הכא ולפי זה ההיא דאיזהו נשך (שם) איירי דוקא בחצר דקיימא לאגרא דהתם איירי מדעתו כדקאמר לא ישכור הימנו בפחות אבל בלא קיימא לאגרא היה מותר כיון דברשותו נכנס וגם בלא הלואה היה מניח לו לדור בחנם והאי דקאמר התם עלה דמילתא דהכא מאי קמ"ל תנינא ומשני מהו דתימא ה"מ חלר דקיימא לאגרא כו' קמ"ל לא בעי למימר קמ"ל דמתניתין איירי אפילו בדלא קיימא לאגרא דמתניתין ודאי לא מיירי אלא דוקא בדקיימא לאגרא כיון דמיירי מדעתו אלא ה"פ המ"ל דאפי׳ לא קיימא לאגרא אסור היכא דלא

הוי מדעתו ופירוש זה דחוק דהפשט

משמע דאמתניתין קאי וקמ"ל דמתני"

איירי אפי׳ בדלא קיימא לאגרא :אע"ג דאיירי שנכנס מדעתו ירב דניאל בר רב קטינא אמר רב ״התוקף בעבדו של חבירו ועשה בו מלאכה פטור ואי ס"ד עבדא כמקרקעי דמי אמאי פטור ברשותא דמריה קאי הכא במאי עסקינן ישלא בשעת מלאכה כי הא ידשלח ליה • רבי אבא למרי בר מר בעי מיניה מרב הונא הדר בחצר חבירו שלא מדעתו צריך להעלות לו שכר או אין צריך להעלות לו שכר ושלחו ליה אינו צריך להעלות לו שכר הכי השתא בשלמא התם בין למ"ד ביתא מיתבא יתיב ניחא ליה בין למ"ד יושאיה יוכת שער ניחא ליה אלא הכא מי ניחא ליה דנכחוש עבדיה אמרי ה"ג ניחא ליה ידלא ליסתרי עבדיה בי רב יוסף בר חמא הוו תקיף עבדי דאינשי דמסיק בהו זוזי ועבדי בהו מלאכה א"ל ירבה בריה מ"ם עביד מר הכי א"ל דאמר רב נחמז עבדא נהום כריםיה לא שוי אמר ליה אימא דאמר רב נחמן כגון דארו עבדיה דמרקיד בי כובי כולהו עבדי מעבד עבדי א"ל אנא כרב דניאל סבירא לי דאמר רב דניאל בר רב קטינא אמר רב התוקף בעבדו של חבירו ועשה בו מלאכה פמור אלמא ניחא ליה דלא ליםתרי עבדיה אמר ליה הגי מילי היכא ידלא מסיק בהו זוזי מר כיון דמסיק בהו זוזי מיחזי כרבית דאמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן אף על פי שאמרו הדר בחצר חבירו שלא מדעתו א"צ להעלות לו שכר יהלוהו ודר בחצר חבירו צריך להעלות לו שכר א"ל הדרי בי: איתמר התוקף ספינתו של חבירו ועשה בה מלאכה אמר רב רצה שכרה נומל רצה פחתה נוטל ושמואל אמר אינו נוטל אלא פחתה אמר רב פפא לא פליגי יהא

דעבידא לאגרא הא דלא עבידא לאגרא ואיבעית אימא הא והא דעבידא לאגרא יהא דנחית ליה אדעתא דאגרא והא דנחית ליה אדעתא דגולנותא: גזל ממבע ונסדק [וכו']: אמר רב הונא נסדק נסדק ממש נפסל פסלתו מלכות ורב יהודה אמר פסלתו מלכות נמי "היינו נסדק אלא ה"ד נפסל "שפסלתו מדינה זו ויוצאה במדינה אחרת א"ל רב חסדא לרב הונא לדידך דאמרת נפסל פסלתו מלכות הרי פירות והרקיבו יין והחמיץ דכי פסלתו מלכות דמי וקתני משלם כשעת הגזילה א"ל התם נשתנה מעמו וריחו הכא לא נשתנה א"ל סרבא לרב יהודה לדידך דאמרת פסלתו מלכות נמי היינו נסדק הרי תרומה ונטמאת דכי פסלתו מלכות דמי וקתני אומר לו הרי שלך לפניך א"ל התם לא מינכר היזיקה הכא מינכר היזיקה איתמר המלוה את חבירו על המטבע ונפסלה המטבע רב אמר

נותן אע"ג דאיירי שנכנס מדעתו: המלוה את חבירו על המטבע. פ"ה הלוה לחבירו שום פרקמטיא על המטבע שקצב לו במעות נותן לו מעות שיולאין בשעת פרעון דהא קבל עליו לחת מטבע ודוקא הלוהו פרקמטיא אבל הלוהו מעות מה שהלוהו משלם לו עכ"ל הקונטרס ולפירושו נראה דאם הלוהו מעות נמי וקצב לו שישלם לו מעות דמשלם מטבע היוצא באותה שעה דמעות שנפסלו לאו מטבע נינהו ולא נקט בקונטרס פרקמטיא אלא משום דכשמלוה אדם מעותיו אין רגילין להזכיר דבר אבל כשמוכר פרקמטיא אפי׳ אמר סתם כך וכך מעות חתן לריך לשלם לו מטבע היוצא וקשה לפירושו דה"ל למימר המוכר לחבירו על המטבע או ה"ל למינקט הקיף ועוד כיון דמעות פרקמטיא זוקף עליו במלוה אין סברא כלל לחלק בין הלוהו מעות לפרקמטיא שמכר במעות ונראה לפרש דאין חילוק בין מכר לו פרקמטיא בין הלוהו מעות ומיירי כשהתנה עמו ע"מ שישלם לו מעות וכיון שפירש לו כך סתמא דמילתא לכך פירש שאם יפסל יתן לו מטבע היוצא דאוחו שנפסל אין שמו מטבע ושמואל סבר דכיון שיוצא במישן שם מטבע עליו ועוד אור"י די"ל כגון שהלוהו סאה חטין ואמר לו או תחזור לי סאה או כך וכך מעות ואילו במעות לחודייהו קצב היה משלם לו מטבע שנפסל אבל הכא שלא זקף עליו במלוה גמורה שיכול לפרוע לו חטין אם ירצה נותן לו מטבע היוצא באותה שעה ולכל הפירושים אם הלוהו מעות סתם מעות שהלוה לו

רבינו חננאל

ביתא מיתבא יתיב ניחא ליה. פי׳ בית שדריז בו בני אדם הוא מיושב ואינו חרב ואפילו אישתמש בתיבני וציבי חרב. ולמאז דאמר משום שאייה היינו דאמר משום בית שאין משתמשין בו כלום האי כיון דאישתמש בתיבנא וציבי לא חריב. ניחא ליה דלא לסתור טבדיה. ומי ר״ח ז״ל באכלוסא דמחוזא דאי לא עבדי מלאכה חלשי. ניחא ליה דלא ניסתרי עבדי. פיי ניחא להו לבעלים שלא ישב העבד בטל ויסיח דעתו מז המלאכה ולא ישוב לעשות מלז כבתחילה, והעיקר הסתירה. איתמר המלוה טל ונפסל המטבע, **אמ' רב**

רבא כמבואר הדושיו עב:ז. ו) רש"ל, ו) [נפיק כנ"ל],

ולעיל כא.). ושאיה יוכת שאוי ויחיד מאין אדם עבדא נהום כריסיה לא שוי. לחס מחכלו. שי"ן וסמ"ך, כאשר יתפעל שר ויאמר משתרר. שהחי"ו מתמלעת להפסיק אותיות יאמר מף הסתופף, שח השתוחה, וכן בלשון גמרא משתרי מיסתמיך אשתהי אישתקיל **.**(ב"מ סה.)